
Data Steward

Kdo je Data Steward?

Data Steward je nový druh pracovní pozice podporující správu výzkumných dat v rámci vědeckého týmu. Tato pozice je odpovědná za udržování kvality, integrity a přístupových opatření k datům a metadatům způsobem, který je v souladu s platnými právními předpisy, institucionální politikou a individuálními oprávněními. Cílem Data Stewarda je zaručit, aby se s daty ve všech fázích výzkumného cyklu (tj. plánování, sběr, zpracování, analýza, uchovávání, sdílení a opětovné použití dat - viz obrázek č. 1) zacházelo odpovídajícím způsobem. To zahrnuje dohled nad procesy správy dat, řízení kvality dat a zajištění souladu s předpisy o ochraně osobních údajů a bezpečnosti.

Data Stewardi navazují kontakty a otevírají komunikační kanály mezi výzkumnými pracovníky, tvůrci politik, vývojáři softwaru a poskytovateli infrastruktury (v rámci instituce nebo mimo ni), aby mohly být zavedeny nezbytné prvky, které výzkumným pracovníkům umožní úspěšně implementovat moderní postupy RDM (Research Data Management).

S rostoucími nároky na správu výzkumných dat a jejich zveřejňování je vhodné zajistit dostatečnou kompetenci v této oblasti – není nutné, aby se všichni výzkumníci stali odborníky na organizaci a správu dat, stačí když budou mít k dispozici někoho, kdo jim pomůže nastavit a dodržovat správné principy. Cílem je, aby týmy pracovaly s daty takovým způsobem, aby byla zajištěna jejich integrita, bezpečnost a aby data naplňovala do co největší možné míry FAIR principy.

Jaké jsou role Data Stewarda v rámci vědeckého týmu?

Data Steward slouží jako most mezi jednotlivými částmi instituce. Podporuje a úzce spolupracuje s hlavními tvůrci a uživateli dat na akademické půdě (výzkumní pracovníci, studenti atd.). Poskytuje výzkumným pracovníkům poradenství, dohlíží na to, aby bylo s daty nakládáno v souladu s institucionální politikou a může také vykonávat praktickou práci v rámci projektu.

Základní role Data Stewarda

- Zajišťuje přímou podporu správy výzkumných dat.
- Výběr vhodných datových a metadatových (popisných) formátů.
- Podporuje nastavení práce tak, aby vytvořená data splňovala do co největší možné míry FAIR principy.

- Podporuje otevření dat "as open as possible, as closed as necessary".
- Pomáhá identifikovat legitimní překážky pro otevřené zveřejnění a určit, která data mohou být otevřeně dostupná.
- Podílí se na plánování správy dat projektu a vytváření Data Management Planu. V průběhu projektu udržuje Data management plan aktuální.

Rolí Data Stewarda není přímo analýza dat, nicméně by měl týmu pomoci k tomu, aby data byla reprodukovatelně analyzovatelná.

Klíčové kompetence

Osobnostní predispozice

- Aktivní znalost anglického jazyka, včetně odborné terminologie oblasti výzkumu.
- Základní počítačová gramotnost, s velmi pozitivním vztahem k IT.
- Organizační schopnosti, včetně schopnosti algoritmizace procesů.

Vnitřní prostředí

- Optimální je určitá míra znalosti tematiky výzkumu a procesů, které v jeho rámci probíhají.
- Z dostupných nástrojů a postupů pro správu dat (může být specifické pro každé pracoviště) - úložiště, zálohování, zavedená dobrá praxe atd.
- Podrobná znalost FAIR principů a schopnost je uvádět do praxe.
- Znalost "best practices" při správě výzkumných dat na UK a dalších oborově spřízněných pracovištích.

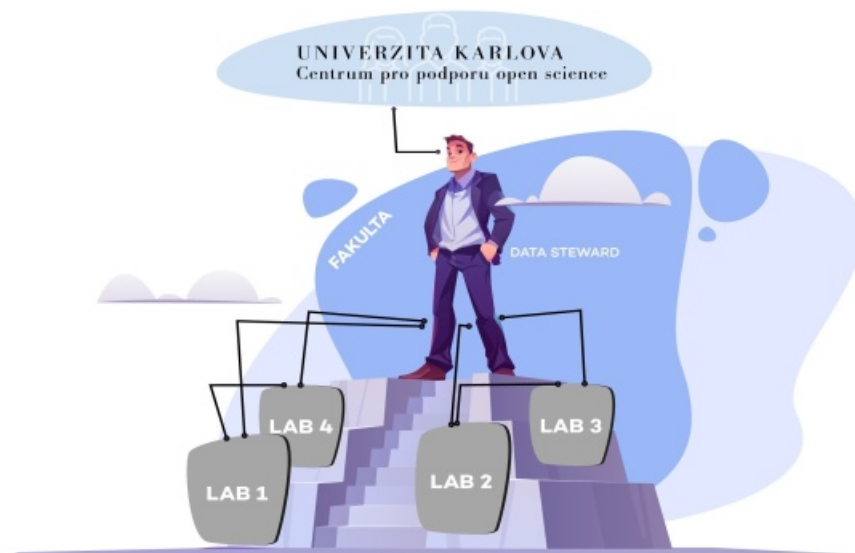
Data Stewardi ve struktuře UK

Formální pozice Data Steward je na UK nová, nicméně to může být pro mnoho pracovišť spíše formalizace činností, které už probíhají v rámci zavedené dobré praxe. Zavedení pracovní pozice jednoznačně poukazuje na význam správy dat a pomáhá přesněji určit konkrétní odpovědnosti.

Pro práci Data Stewarda jsou důležité především 2 faktory:

1. Znalost aktuálních trendů, požadavků a možností.
2. Schopnost je uvádět do každodenní praxe.

Předpokládáme proto, že jednotliví Data Stewardi by měli být, pokud možno, co nejbližší konkrétním výzkumným týmům a měli by do určité míry chápat probíhající výzkum v kontextu dat. Vhodnou platformu pro komunikaci Data Stewardů napříč univerzitou by pak měla vytvořit Ústřední knihovna UK (ÚK UK), respektive Centrum pro podporu open science. Celé schéma zapojení Data Stewardů do struktury UK shrnuje obrázek č. 2. ÚK UK může provést úvodní vyškolení nových Data Stewardů na obecné úrovni (seznámení s FAIR principy, příklady dobré a špatné praxe při správě dat, principy tvorby data management plánů, otevření a sdílení dat) a následně pomoci Data Stewardům sledovat aktuální trendy a poskytovat jim systematickou i ad hoc podporu.

Vzhledem k tomu, že v současné chvíli není zatím formalizováno vzdělávání Data Stewardů nelze očekávat, že by existovali "hotoví" odborníci, doporučujeme využít stávající členy týmů (např. PhD. studenty), kteří si tímto směrem mohou rozšířit svou stávající kvalifikaci (s podporou ÚK UK) a zároveň efektivně využít svou znalost prostředí.

Kontakt

Komunita Data Stewardů v ČR

Pokud se zabýváte správou dat či Vás tato problematika zajímá, můžete se připojit k začínající komunitě Data Stewardů v ČR. Tato iniciativa vznikla společně se začínajícím projektem EOSC, který zahrnuje mimo jiné budování komunity kolem správy dat. Jako komunikační kanál skupiny by zvolen Discord. Do skupiny je možné se připojit přes tento odkaz: <https://discord.gg/eMpzXFRaPn>

Centrum pro podporu open science

S dotazy ohledně Data stewardů a problematiky správy dat se můžete také obrátit na [Centrum pro podporu open science](#).

E-mail: openscience@cuni.cz